

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 3/2006 rd**

Regeringens proposition med förslag till lagar om registrering av uppgifter om arbete som utförs av medborgare i vissa av den Europeiska unionens medlemsstater, om ändring av 85 § i utlänningslagen samt om ändring av 5 och 7 § i lagen om utlänningsregistret

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 april 2006 en proposition med förslag till lagar om registrering av uppgifter om arbete som utförs av medborgare i vissa av den Europeiska unionens medlemsstater, om ändring av 85 § i utlänningslagen samt om ändring av 5 och 7 § i lagen om utlänningsregistret (RP 46/2006 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Olli Sorainen, arbetsministeriet
- lagstiftningsråd Anna-Riitta Wallin, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Jorma Kantola, inrikesministeriet

- dataförvaltningsdirektör Vesa Hagström, Utlänningsverket
- jurist Minna Levander, Pensionsskyddscentralen
- ledande arbetskraftskonsult Auli Pakarinen, Villmanstrands arbetskraftsbyrå
- biträdande direktör Matti Viialainen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- utbildnings- och arbetskraftspolitiskt ombud Ralf Sund, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- specialrådgivare Riitta Wärn, Finlands näringsliv
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av dataombudsmannens byrå.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det utfärdas en lag om registrering av uppgifter om arbete som utförs av medborgare i vissa av den Europeiska unionens medlemsstater. Propositionen ansluter sig till syftet att förbättra statistikföringen och

uppföljningen av den arbetskraft som rör sig mellan Finland och andra länder i Europeiska unionen då lagen om förutsättningarna för förvärvsarbete för medborgare i Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Polen, Slovenien och

Slovakien upphör att tillämpas i slutet av april 2006.

Registrering av uppgifter om arbete skulle förbättra möjligheterna att statistikföra arbetskraftens rörlighet. Statistiken behövs för uppföljning av verksamheten på arbetsmarknaden och den kortvariga flyttningen av arbetskraft. Utöver detta skulle registreringen också främja registrering av den i utlänningslagen föreskrivna uppehållsrätten och övervakningen av anställningsvillkor samt även bidra till de lagstiftade övervakningsuppgifter en del myndigheter har. Enligt den föreslagna lagen bör uppgifterna om arbete anmälas för registrering vid Arbetskraftsbyrån senast inom 14 dagar räknat från den dag då arbetet inleds om arbetet varar utan avbrott mera än 14 dagar. Uppgifterna kan lämnas elektroniskt och anmälan kan göras av arbetsgivaren för en utlänningsräkning. Arbetskraftsbyrån inför uppgifterna i utlänningsregistret. Propositionen inverkar inte på registreringen av EU-

medborgares uppehållsrätt som föreskrivs i utlänningslagen. Registrering av uppgifter om arbete förutsätts inte om polisen har registrerat uppehållsrätten. Uppgifterna som Arbetskraftsbyrån har infört utgör en grund för registrering av uppehållsrätt som senare görs av polisen. En förbättring av den statistikföring och uppföljning av arbetskraftens rörlighet som omfattar alla EU-länders medborgare skall utredas i samband med beredningen av genomförandet av det direktiv som gäller EU-medborgares uppehållsrätt. Avsikten är att den föreslagna lagen skall vara en tidsbunden lag som gäller i tre år. I propositionen föreslås också att lagen om utlänningsregistret och utlänningslagen skall ändras. I fortsättningen skulle i utlänningsärenden behöriga Arbetskraftsbyråer vara de som föreskrivs genom förordning av Arbetsministeriet. De föreslagna lagarna avses träda i kraft genast efter det att de har antagits och stadfästs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Allmänt

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet propositionen vara behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

De föreslagna lagändringarna ingår i en helhet som gäller fri rörlighet för arbetskraften mellan de nya EU-länderna och Finland fr.o.m. 1.5.2006. I åtgärdshelheten ingår att upphäva övergångsförfattningarna, genomföra beställarens utredningsansvar och mer effektivt registrera utländsk arbetskraft.

Målet med lagen är att förbättra den statistiska uppföljningen av det arbete som medborgarna i de nya medlemsländerna utför och övervakningen av anställningsvillkoren. Registreringsskyldigheten skall gälla dem som direkt anställs av finländska företag såväl som utsända arbets-

tagare och inhyrda arbetstagare som omfattas av den fria rörligheten för tjänster. Ur finländsk Arbetskrafts- och samhällspolitisk synvinkel är det ytterst viktigt att myndigheterna får kännedom om mängden utländsk arbetskraft och de anställningsvillkor som tillämpas. Detta är en nödvändig förutsättning för att de Arbetskraftspolitiska åtgärderna skall kunna sättas in i rätt tid och omfattning samt för att missbruk av utländsk Arbetskraft skall kunna förebyggas.

Registrering av arbete

Registreringen görs i utlänningsregistret via Arbetskraftsbyrån och kan också göras elektroniskt. Vid sidan av behövliga person- och Arbetsgivaruppgifter registreras också Arbetsgivarens anmälan om de centrala anställningsvillkoren, så som kollektivavtal som tillämpas eller vederlag som betalas. Dessutom framgår det var arbetet utförs och hur länge det varar. Utredningen skall

ges på nytt om arbetsgivaren byts eller om det annars sker väsentliga förändringar.

Det är viktigt att andra myndigheter kan använda den information som införs i utlänningsregistret, så att t.ex. Centralkriminalpolisens enhet för tillsyn över olaglig utländsk arbetskraft och arbetarskyddsdistriktens inspektörer lätt kan få uppgifter om utländska arbetstagare vid behov. Registreringen av uppgifter om det arbete som medborgare i de nya EU-länderna utför i Finland kan också vara till nytta för övervakningen av EG:s socialskyddsförordning (1408/71) och arbetstagarens socialskydd. För att uppgifterna i registret effektivt skall kunna utnyttjas vid övervakningen av arbetspensionsskyddet, borde Pensionsskyddscentralen få en uppkoppling till registret för att kunna läsa uppgifterna på samma sätt som arbetarskyddsmyndigheterna.

Utskottet anser att den föreslagna ändringen av utlänningslagen är motiverad. Syftet med lagen är att koncentrera handläggningen av utlänningsansökans tillstånds- och registreringsärenden. Enligt motiveringen avses sådana ärenden bli koncentrerade till Arbetskraftsbyråerna i Vanda, Tammerfors och Villmanstrand. Utskottet betonar att dessa Arbetskraftsbyråer samtidigt bör ges tillräckliga resurser för att kunna sköta uppgifterna snabbt. Speciellt understryker utskottet att Arbetskraftsbyråerna bör ha tillräckliga resurser att vid registreringen kunna kontrollera åtminstone arbetsgivarens namn och FO-nummer i registret, så att informationen säkert är tillförlitlig.

Registreringens omfattning

Det föreslås inga sanktioner, avgiftslättnader eller andra lockbeten för registreringen. Detta kan leda till problem med registrets omfattning. Enligt den utredning som utskottet fått utredde man vid beredningen av propositionen möjligheten att helt eller delvis slopa avgiften på 40 euro för registrering av uppehållstillståndet i fråga om arbetstagare som registrerat sitt arbete. Enligt utredningen tas avgiften ut enligt självkostnads-

värde och därför kan det bli möjligt att sänka den, om polisens arbetsmängd minskar till följd av registreringen. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen fortsätter utreda möjligheten att sänka avgiften.

Hur effektiv lagen blir beror i hög grad på hur lätt arbetsgivarna och de arbetstagare som kommer till landet får information om registreringen. Därför finns det skäl att fästa särskild uppmärksamhet vid att informera om författningen och sprida informationen i Finland såväl som vid gränsövergångsställena och i de nya medlemsländerna via ambassaderna. Utskottet anser det vara viktigt att de berörda ministerierna och arbetsmarknadsorganisationerna kommer överens om att genomföra en effektiv informationskampanj genast när lagen träder i kraft.

Ingen registrering krävs om polisen redan har registrerat uppehållsrätten. En del av de sakkunniga som utskottet hört har ansett att denna bestämmelse är problematisk med tanke på statistik- och tillsynsuppgifternas omfattning i registret. Utskottet anser det vara viktigt att regeringen följer upp om bestämmelsen leder till problem och vid behov utreder om bestämmelsen kan utvidgas så att den också täcker problemsituationerna.

Lagen föreslås bli tidsbunden, så att den är i kraft till 30.4.2009. Under giltighetstiden borde man få ordning på den arbetsregistrering som gäller alla EU- och EES-länder. Finland borde också i EU arbeta för att statistikföringen och förutsättningarna att övervaka anställningsvillkoren förbättras. Detta förutsätter att arbetet registreras klart tidigare än nu, då registreringstiden är tre månader. Enligt motiveringen till propositionen är avsikten att en förbättring av den statistikföring och uppföljning av Arbetskraftens rörlighet som omfattar alla medborgarna i Europeiska unionens medlemsstater skall utredas vid beredningen av genomförandet av det direktiv som gäller EU-medborgares uppehållsrätt. Utskottet anser det vara mycket viktigt att utreda detta så snart som möjligt.

Detaljmotivering**Lag om ändring av 5 och 7 § i lagen om utlänningsregistret**

Riksdagen behandlar som bäst regeringens proposition (RP 32/2006 rd) med förslag till lagar om ändring av utlänningslagen samt 5 och 10 § i lagen om utlänningsregistret. Det föreslås att 5 § 1 mom. 5 punkten i lagen om utlänningsregistret skall ändras och att 1 mom. i samma lag skall kompletteras med en ny punkt 6. För att överlappande ändringar skall kunna undvikas föreslår utskottet att ingressen i lagförslaget preciseras

så att man i stället för hela 1 mom. i detta lagförslag endast ändrar 1 mom. 3 punkten, i vilken en ändring föreslås i lagförslaget.

Förslag till beslut

Med stöd av det som sagts ovan föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

att lagförslag 1 och 3 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 2 godkänns med ändringar (Utskottets förslag till ändringar).

Utskottets förslag till ändringar**2.****Lag****om ändring av 5 och 7 § i lagen om utlänningsregistret**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 december 1997 om utlänningsregistret (1270/1997) 5 § 1 mom. 3 punkten samt 7 § 2 mom., *sådana* de lyder i lag 305/2004, som följer:

5 §	(4 och 5 punkten <i>utesl.</i>)
<i>Personer som omfattas av registret</i>	_____
För utlänningsregistret får inhämtas och i registret föras in uppgifter om personer	7 §
(1—2 punkten <i>utesl.</i>)	(Som i RP)
(3 punkten som i RP)	_____
	<i>Ikraftträdandebestämmelsen</i>
	(Som i RP)

Helsingfors den 5 maj 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Tarja Cronberg /gröna
Susanna Haapoja /cent
Roger Jansson /sv
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd

Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Markus Mustajärvi /vänst
Leena Rauhala /kd
Tero Rönni /sd
Arto Satonen /saml
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.